

Nr 135

Utlåtande i anledning av väckta motioner angående en fast broförbindelse över Göta älv vid Jordfallet.

(4:e avd.)

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Boo m. fl.* (I: 200) och den andra inom andra kammaren av herr *Andreasson m. fl.* (II: 368), har föreslagits att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer att Kungl. Maj:t måtte uppdraga åt väg- och vattenbyggnadsstyrelsen att snarast vidtaga åtgärder för åstadkommandet av en fast broförbindelse över Göta älv vid Jordfallet.

Motionärerna erinra inledningsvis om att nedanför den kapacitetssvaga bron över Göta älv vid Lilla Edet endast en fast förbindelse finnes mellan Bohuslän och övriga Västsverige, nämligen den synnerligen hårt belastade Götaälvsbron i Göteborgs centrum. Sedan långa tider har stått klart nödvändigheten av att en ny fast förbindelse skapas vid Jordfallet, där nu en, stundom två, men tyvärr också stundom ingen färja alls förmedlar kontakten mellan de två älvsidorna. I synnerhet vid isbildning i älven är denna trafik synnerligen känslig, men även andra faktorer, som nedisning av färjlägena och avkörda draglinor, gör förbindelsen osäker. Vissa perioder måste t. ex. bussresenärer växlas över från bussar på ömse sidor älven när den större färjan är ur funktion, och ofta tvingas både lastbilar och privatbilar ner via Göteborgs centrum när Nordfallsleden blockeras av tekniska missöden eller för stor köbildning å ömse sidor. Både för den lokala trafiken i detta livliga arbets- och bostadsdistrikt med över 10 000 invånare, Kungälv, Nödinge och delar av Starkärns kommun, den regionala trafiken, som t. ex. lasttrafiken från Göteborgs hamnar på Hisingen mot riksväg 7 eller den kraftiga sommartrafiken från Västsverige ut mot riksväg 2 och Bohusläns kustområden, liksom för den alltmer bekymmersamma trafiksituationen i Göteborgs centrum, krävs att krafttag nu tages för att lösa Jordfallsleden.

Vidare erinras om att väg- och vattenbyggnadsstyrelsen i början av detta årtionde gjort upp ett förslag till en provisorisk lösning av en fast förbindelse vid Jordfallet, en s. k. hängfärja. Förslaget rönt dock stark kritik på grund av de höga anläggningskostnaderna, den obetydliga kapacitetsökningen jämfört med färjtrafiken och dess anskrämliga utseende intill Bohus fästning. Ärendet återvisades till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen i en kungl. resolution den 10 oktober 1952 för förnyad handläggning »därvid samråd skulle äga rum med, förutom vederbörande, regionplanenämnden».

Slutligen upplyses att regionplanenämnden för att om möjligt påskynda ärendets behandling i juni 1954 framlade ett principförslag till en lågbro-lösning som utarbetats på regionplanekontoret efter förhandlingar med representanter för Kungälv stad och Nödinge kommun, stadsplanekontoret i Göteborg, lotsdirektören, kanalverket, Motormännens riksförbund och Elektrokemiska AB, vilka samtliga anslöt sig till detta principförslag. Vägförvaltningarna i Älvsborgs län och Göteborgs och Bohus län informerades, och förslaget översändes till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen.

Vad som därefter enligt motionärerna synbarligen skett är, att den förut omtalade större lindragna färjan kommit till platsen för ett halvår sedan men tyvärr gjort föga nytta, enär den vid upprepade tillfällen varit ur funktion på grund av isbildning på själva färjelägena.

Över motionerna ha, efter därom i vederbörlig ordning gjord framställning, yttranden avgivits av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och länsstyrelserna i Göteborgs och Bohus samt Älvsborgs län.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen framhåller bl. a., att den senaste vintern med dess svåra isförhållanden tydligt visat, att en färjeförbindelse med linstyrda färjor i detta fall icke är tillfredsställande, samt anför fortsättningsvis följande.

En utredning om bro vid Jordfallet pågår inom väg- och vattenbyggnadsstyrelsen. Preliminärt förslag är upprättat till öppningsbar lågbro i ett läge som angivits i av regionplanekontoret i Göteborg upprättat preliminärt förslag till lösning. Emellertid är planeringen av en lågbro förenad med många och i flera avseenden svårbemästrade problem. Grundläggningsförhållandena äro icke gynnsamma och geotekniska undersökningar måste utföras. Tillfartsvägarna komma att korsa såväl järnvägen på östra älvstranden som de på vardera sidan av älven framgående riksvägarna. Detta erfordrar omfattande planläggning. Vissa svårigheter föreligga därjämte beträffande anslutningar mellan brons tillfartsvägar och befintlig industri. Sjötrafiken på älven är mycket livlig och kommer att medföra ofta återkommande och besvärande avbrott i landsvägstrafiken. För att lösa dessa problem måste såväl vägtrafiken som sjötrafiken bli föremål för en närmare analys.

Vissa av de ovan nämnda undersökningarna och utredningarna pågå genom vägförvaltningens försorg. Det är styrelsens avsikt, att så snart undersökningarna slutförts framlägga förslag till trafikförbindelsens ordnande. Sedan broförslaget färdigställts torde frågan om broföretagets injämkning i flerårsplanerna få behandlas i vanlig administrativ ordning.

Jämväl *länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län* anser, att den gångna vintern visat, att en färjeförbindelse över Göta älv vid Jordfallet icke är tillfredsställande ur trafiksynpunkt.

Då emellertid en utredning om bro vid Jordfallet redan pågår inom väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, och denna torde komma att bedrivas med största skyndsamhet, synes det länsstyrelsen icke erforderligt att meddela något uppdrag från Kungl. Maj:t till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen på sätt motionen avser. Frågan om broföretagets upptagande i flerårsplanen för storbroar får därefter bli föremål för överväganden vid planens revidering år 1957.

Länsstyrelsen i Älvsborgs län betecknar nuvarande förbindelse som synnerligen otillfredsställande. Vidare framhålles bl. a. följande.

Såvitt länsstyrelsen kan finna skulle anordnandet av en broförbindelse över älven i höjd med Bohus station innebära en fullgod lösning av ifrågasvarande trafikproblem. Vissa utredningar i detta ämne ha redan verkställts utav Göteborgs regionplanenämnd varjämte väg- och vattenbyggnadsstyrelsen för någon månad sedan uppdragit åt vägförvaltningen i länet att verkställa stakningar på marken m. m. för bro med tillfarter i huvudsaklig överensstämmelse med ett inom regionplanenämnden uppgjort skissförslag. Vägförvaltningen har påbörjat utredningen, vilken skyndsamt kommer att utföras.

Länsstyrelsen får vidare meddela, att länsstyrelsen i yttrande till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen den 5 november 1954 över förslag till flerårsplan för byggande av storbroar under perioden 1955—1959 framhållit, att utrymme i planen borde beredas för en broförbindelse över Göta älv vid Jordfallet, vilket företag syntes hänförligt till landets storbroar och som av länsstyrelsen redan då bedömdes vara synnerligen angeläget. Företaget finnes emellertid icke inrymt i den slutliga storbroplanen.

Utskottet. I sitt av 1950 års riksdag godkända utlåtande nr 6 (p. 24) framhöll utskottet i anledning av väckta motioner rörande anläggande — i enlighet med ett av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen utarbetat förslag — av en hängfärja vid Jordfallet, att, såvitt utskottet kunnat finna, den befintliga färjleden vid nämnda plats ur flera synpunkter måste betecknas som i hög grad otillfredsställande, varför behov syntes föreligga av en snar lösning av frågan. Enligt utskottets mening finge emellertid icke bortses från att den av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen föreslagna hängfärjan innebure en teknisk konstruktion, som åtminstone i vårt land ännu vore helt oprövad. För projektet föreläge dessutom alternativa förslag. Det kunde även synas tveksamt huruvida befintligt övergångsställe över älven utgjorde den lämpligaste platsen för en mera permanent förbindelseled. Att enbart på grundval av de i motionerna lämnade uppgifterna taga ställning till projektet i fråga fann utskottet därför icke möjligt. Utskottet förutsatte emellertid att frågan gjordes till föremål för förnyad prövning från Kungl. Maj:ts sida och att därav föranlett förslag förelades riksdagen så snart förhållandena medgäve.

Frågan berördes även vid 1951 års riksdag. I anledning av då väckta motioner, i vilka hemställts att riksdagen måtte uttala att arbetet med byggande av förenämnda hängfärja borde påbörjas under budgetåret 1951/52, hänvisades sålunda av utskottet till ett av departementschefen i statsverkspropositionen gjort uttalande, enligt vilket styrelsen finge anses oförhindrad att med anlitande av medel från anslaget till byggande av broar påbörja arbetet med företaget, om styrelsen funne detta möjligt. Någon särskild framställning i ärendet från riksdagens sida syntes därför enligt utskottets mening ej erforderlig.

Såsom väg- och vattenbyggnadsstyrelsen i sitt yttrande över de nu aktuella motionerna erinrat, fastställde styrelsen i slutet av år 1951 arbetsplan för utförande av en hängfärja vid Jordfallet. Sedan emellertid över beslutet

besvär anförts av Motormännens riksförbund och riksantikvarieämbetet, återförvisades ärendet till styrelsen för förnyad handläggning. Vidare anbefalldes styrelsen att i avvaktan på resultatet härav skyndsamt vidtaga de åtgärder som befunnas möjliga och lämpliga till provisoriskt underlättande av trafiken över älven vid ifrågavarande plats. Med anledning härav byggdes nya färjlägen och insattes en ny och större färja i trafik år 1954, varjämte senare även den gamla färjan insattes i regelbunden trafik.

Trots de sålunda vidtagna åtgärderna äro trafikförhållandena vid platsen enligt såväl motionärerna som de i ärendet hörda remissmyndigheterna alltjämt otillfredsställande, vilket särskilt kommit till synes under den gångna vintern med dess svåra isförhållanden. Även utskottet har övertygats om att allvarliga olägenheter äro förknippade med det sätt, varpå trafiken nu upprätthålles på platsen, varför en fast förbindelse i och för sig synes motiverad. Utskottet finner det dock icke heller nu möjligt att taga ställning till frågan om den föreslagna brons angelägenhetsgrad i förhållande till andra trängande investeringsbehov på förevarande område. Beträffande frågan om brons lämpliga läge synas dessutom delade meningar råda. I väg- och vattenbyggnadsstyrelsens yttrande har emellertid erinrats om att en utredning av hithörande frågor pågår inom styrelsen och att preliminärt förslag till öppningsbar lågbro i ett av regionplanekontoret i Göteborg föreslaget läge redan upprättats. Kompletterande undersökningar beträffande vissa med brofrågan sammanhängande trafikförhållanden m. m. pågå vidare genom vägförvaltningens försorg. Styrelsen har slutligen förklarat sig ha för avsikt att så snart nämnda undersökningar slutförts framlägga förslag till trafikförbindelsens ordnande, varefter frågan om företagens injämkning i flerårsplanerna får behandlas i vanlig administrativ ordning. Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län har också i sitt yttrande framhållit, att då utredningen i dessa frågor torde komma att bedrivas med största skyndsamhet, något uppdrag härutinnan från Kungl. Maj:ts sida till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen icke synes erforderligt. Frågan om broföretagets upptagande i flerårsplanen för storbroar förutsattes vidare få bli föremål för överväganden vid planens revidering år 1957. Då sålunda motionärernas önskemål redan synes vara tillgodosedda i rimlig utsträckning, kan utskottet icke finna det motiverat att från riksdagens sida en särskild framställning till Kungl. Maj:t i ämnet göres. Utskottet hemställer därför,

att motionerna I: 200 och II: 368 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 15 maj 1956

På statsutskottets vägnar:

MARTIN SKOGLUND

Närvarande: se under utlåtandet nr 138.